

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 260/2023
27.09.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ирена Станојевић, адвокат из ..., против туженог Града Ниша, кога заступа Правобранилаштво Града Ниша, ради уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3616/22 од 05.10.2022. године, у седници одржаној 27.09.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 3616/22 од 05.10.2022. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Нишу П1 2097/2020 од 12.05.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да у име и за рачун тужиоца изврши обрачун и исплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање надлежном Фонду пензијског и инвалидског осигурања за период од 03.11.2000. до 08.09.2003. године по стопи на дан уплате а према основицама назначеним у појединим месечним износима ближе означеном у том ставу изреке. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова поступка исплати износ од 114.000,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 3616/22 од 05.10.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Основног суда у Нишу П1 2097/2020 од 12.05.2022. године тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца да се обавезе тужени да за рачун тужиоца изврши обрачун и уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање надлежном Фонду пензијског и инвалидског осигурања за период од 03.11.2000. до 08.09.2003. године по стопи на дан уплате а према основицама назначеним појединачним месечним износима ближе означеном у том ставу изреке, као неоснован. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове поступка у износу од 141.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, битне повреде одредаба Закона о парничном поступку са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Имајући у виду да је одлуком другостепеног суда преиначена првостепена пресуда, то произлази да се ревизија тужиоца може разматрати у смислу члана 408. у вези члана 403. став 2. ЗПП.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23) и члана 92. Закона о уређењу судова („Службени гласник РС“ бр. 10/23) и утврдио да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом се истичу битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. ЗПП јер је другостепени суд неправилно применио одредбу члана 383. став 3. ЗПП с обзиром да ради правилног утврђења чињеничног стања у овој правној ствари није заказао главну расправу већ је сам утврдио чињенично стање које није утврђено у првостепеној пресуди. По оцени Врховног суда, ти наводи тужиоца не стоје, а ово из разлога што другостепени суд није утврдио другачије чињенично стање од онога које је утврђено у првостепеном поступку, већ је своју одлуку засновао на утврђеној чињеници да тужилац није туженом поднео захтев за остваривање предметног права у спорном периоду.

Према утврђеном чињеничном стању. Самоуправна интересна заједница културе Ниш је својом Одлуком број 01-128/1 од 16.03.1990. године прихватила обавезу уплате доприноса у корист тужиоца почев од 11.04.1989. године као дана подношења захтева а имајући у виду да је тужилац у периоду од 09.12.1988. до 08.03.2003. године имао статус слободног уметника из области дизајна текстила и савременог одевања који му је утврђен од стране Удружења ликовних уметника примењених уметности и дизајнера Србије, као репрезентативног удружења. Од доношења Одлуке број 01-128/1 од 16.03.1990. године па до 01.01.1999. године, тужилац је био у радном односу код различитих послодаваца. На основу уверења Министарства финансија – Пореска управа Филијала Ниш 437-44024/15-1 од 22.02.2015. године утврђено је и да за спорни период тужилац као слободни уметник, није дужен доприносима за обавезно социјално осигурање по решењу Пореске управе – Филијала Ниш. Тужиоцу нису уплаћени доприноси за пензијско и инвалидско осигурање за период од 03.11.2000. до 08.09.2003. године.

При овако утврђеном чињеничном стању, првостепени суд је закључио да је тужбени захтев тужиоца основан. Ово из разлога јер у оваквим случајевима када престане радни однос (с обзиром да је тужилац у периоду признатог права одређени период био у радном односу) уплата доприноса се наставља од стране јединице локалне самоуправе након престанка радног односа. При томе, првостепени суд није прихватио аргументе туженог да Одлука о плаћању доприноса за здравствено, пензијско и инвалидско осигурање самосталних уметника број 01-150/98-3 дана 27.05.1999. године није основ за усвајање захтева јер је на основу одлуке донет и Правилник о условима и критеријумима за плаћање доприноса за здравствено, пензијско и инвалидско осигурање самосталних уметника број 06-29/99-20 од 16.12.1999. године и да је чланом 13. став 1. Правилника прописано да се обавеза плаћања доприноса за осигурање признаје на четири године али и да је чланом 16. овог акта прописано да самостални уметник доставља копију пореског решења Градској управи – Секретаријату за јавне службе сваке године у року од осам дана од дана доношења решења од стране надлежног пореског органа. Закључује да доношењем одлуке од 16.03.1990. године када је тужена СИЗ културе Ниш прихватила обавезу плаћања тих доприноса та обавеза није орочена нити је тужени током поступка доставио доказе да је наведено решење стављено ван снаге без обзира што тужилац

није доставио потврду везано за пореско задужење која је прописана чланом 16. Правилника. Тај пропуст га не лишава његовог права на остварење уплате доприноса за пензијско и инвалидско осигурање. Стога је тужбени захтев усвојио у целости.

По оцени другостепеног суда, првостепени суд је на правилно утврђено чињенично стање погрешно применио материјално право што је исходovalo преиначење првостепене пресуде и одбијање тужбеног захтева тужиоца. Налази да је у спорном периоду постојала обавеза свих самосталних уметника да надлежном органу достављају копију пореског решења у року од осам дана од дана доношења решења од стране надлежног пореског органа при чему је током првостепеног поступка утврђено да тужилац ову обавезу није испуњавао. Доношењем решења туженог (којим је тужиоцу признато право на уплату доприноса за пензијско и инвалидско осигурање) није настала трајна обавеза плаћања доприноса у корист тужиоца. Ово из разлога што је одлуком Скупштине града Ниша број 01-150/98-3 од 27.05.1998. године прописано да се решење о плаћању доприноса за осигурање самосталних уметника доноси за период од четири године, али да постоје одређене обавезе прописане Правилником о условима и критеријумима за плаћање доприноса где је чланом 16. прописана обавеза корисника права да годишње доставља уверење да ли се задужује порезом. Стога недоношењем тог уверења да се не дужи порезом, тужени није могао да утврди да ли то право тужилац остварује код другог лица. С друге стране дискреционо је право овлашћења јединице локалне самоуправе на који начин ће уредити питање реализације ових права слободних уметника у складу са Законом о самосталном обављању уметничке или друге делатности у области културе („Службени гласник РС“, бр. 39/93 и 42/98). Процедuru остваривања тог права локална самоуправа туженог је прописала а тужилац исту није поштовао у погледу обавезе које је прописивао Правилник о условима и критеријумима за плаћање доприноса за здравствено, пензијско и инвалидско осигурање самосталних уметника број 06-29/99-20 од 16.12.1999. године.

Врховни суд налази да је правилно другостепени суд применио материјално право када је преиначио првостепену пресуду и одбио захтев тужиоца.

У конкретном случају утврђено је да тужилац није испоштовао императивне норме које регулишу ову материју. Тужиоцу је признато спорно право Одлуком Скупштине општине Града Ниша број 01-150/98-3 од 27.05.1998. године и иста је важила за период од четири године. Одлука је донета у складу са Одлуком о плаћању доприноса за здравствено, пензијско и инвалидско осигурање самосталних уметника Града Ниша. Донет је и Правилник о условима и критеријумима за плаћање доприноса за здравствено, пензијско и инвалидско осигурање самосталних уметника бр. 06-29/99-20 од 16.12.1999. године.

Законом о делатностима од општег интереса у области културе („Службени гласник РС“, број 49/92) остваривање ових права појединаца и уређење критеријума за стицање тог права поверено је јединицама локалне самоуправе. Одлука Града Ниша бр. 01-150/98-3 од 27.05.1998. године је ближе прописала критеријуме и услове за остварење ових права. На основу ове Одлуке донет је и Правилник а у члану 13. Правилника је прописано да се обавеза плаћања доприноса за осигурање преузима на период од четири године. По налажењу овог суда, то значи да након истека тог рока од признања права корисник мора поново поднети захтев за признање тог права што тужилац није учинио. Њему је право на осигурање истекло протеком рока од четири године кад му је признато то право, тј. почев од 16.03.1990. године на основу одредбе члана 7. Одлуке о плаћању доприноса за здравствено, пензијско и инвалидско осигурање самосталних уметника које је донела Скупштина Града Ниша на седници одржаној 22.05.1998. године. Извршни одбор Скупштине града Ниша је на основу горе наведене одредбе на седници од 16.12.1999. године донео Правилник о условима и

критеријумима за плаћање доприноса за здравствено, пензијско и инвалидско осигурање самосталних уметника којим је у одредби члана 10. предвиђено да самостални уметник подноси захтев за преузимање обавезе плаћања доприноса за осигурање Градској управи – Секретаријату заједничких служби лично или преко уметничког удружења код ког је уписан у евиденцију самосталних уметника. У одредби члана 11. Правилника је од тачке 1. – 8. наведена документација коју је самостални уметник дужан да приложи уз захтев. Захтеве самосталних уметника разматра Комисија за плаћање доприноса за осигурање самосталних уметника који предлог за одлучивање прослеђује Извршном одбору на основу одредбе члана 12. став 1. Правилника. Обавеза плаћања доприноса за осигурање преузима се на четири године јер је тако предвиђено чланом 13. став 1. Правилника.

У конкретном случају тужиоцу је остварено право из донетог решења од 16.03.1990. године истекло протеком рока од четири године. Да би поново остварио предметно право било је неопходно да тужилац поново прође прописану процедуру уз подношење захтева и потребну документацију. Тај поступак – процедуру тужилац није испоштовао а био је дужан да то учини па је правилно другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиоца.

Имајући у виду све напред изнето, на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Комненић,с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић